

IV. АНАЛИЗА ЕФЕКТА

1) Који проблем се решава законом?

Законом о здрављу биља („Службени гласник РС”, број 41/09) пропуштено је да се дефинишу сви субјекти у области здравља биља који чине фитосанитарни систем Републике Србије.

У циљу што успешније реализације задатака у области здравља биља ближе се дефинишу субјекти у области здравља биља, обавезе и одговорности наведених субјеката као и услови и начин поверавања послова. Утврђују се послови Националне референтне фитосанитарне лабораторије и начин обављања тих послова као и послови субјеката који обављају послове од јавног интереса у области здравља биља и начин обављања тих послова.

Законом о здрављу биља („Службени гласник РС”, број 41/09) је такође пропуштено да се ближе дефинишу послови у области шумарства, субјекти који их спроводе као и надлежности шумарског инспектора када су у питању штетни организми утврђени Листама донетим у складу са законом.

Доношењем овог Закона системски се решавају проблеми, у циљу што успешније реализације задатака у области здравља биља, као што су јасно дефинисање субјеката у области здравља биља укључујући и област шумарства, послова, обавеза и одговорности као и услови за поверавање послова

Такође неколико важних правних основа за доношење подзаконских аката није прописано Законом о здрављу биља („Службени гласник РС”, број 41/09). Овим Законом се прописује правни основ за имплементацију неких врло важних међународних стандарда као што је дрвни материјал за паковање (ДМП), који су били непотпуно регулисани посебном уредбом, услед непостојања правног основа у важећем Закону о здрављу биља. Имплементација овог међународног стандарда обезбеђује услове за међународни промет свих роба које су паковане у дрвне палете и морају имати одговарајућу ознаку која потврђује да су палете биле подвргнуте одговарајућем топлотном или хемијском третману на одређеној температури одређено време као гарант фитосанитарне безбедности односно одсуства штетних организама. Међународни стандард је често под ревизијом и подлеже изменама и допунама што је немогуће са постојећим правним оквиром тј. Уредбом, већ је потребно прописати правни основ за правилник, који је могуће усклађивати са стандардом кад год је то потребно.

Овим законом се прописује правни основ за обавезне здравствене прегледе семена, расада и садног материјала као један од најбитнијих сегмената заштите здравља биља, што је такође било пропуштено Законом о здрављу биља („Службени гласник РС”, број 41/09). У примени је стари правилник донет на основу Закона о заштити биља, који није укинут али га није могуће ревидирати у складу са новим ризицима и међународним стандардима, када је у питању фитосанитарни статус ове високо ризичне групе биља.

Овим законом се прописује правни основ за доношење мера за спречавање уношења штетних организама као и услови за одређена изузећа од забрана као и изузећа за потребе

огледа и научно истраживачки рад, што је било пропуштено да се реши Законом о здрављу биља („Службени гласник РС”, број 41/09).

Законом се прописује штампање обрасца фитосертификата са одређеним нивоом заштите од стране Завода за израду новчаница и кованог новца „Топчидер“ чиме се постиже поуздано штампање образаца.

2) Који циљеви треба да се постигну доношењем закона

Спречавање уношења и ширења штетних организама је од стратешког значаја за Републику Србију. Велики број штетних организама може да угрози, а често и доведе у питање опстанак неке биљне врсте, што може имати велике економске последице за пољопривреду и шумарство Републике Србије.

Доношењем овог закона треба да се побољша рад на раније постављеним циљевима дефинисаним Законом о здрављу биља („Службени гласник РС”, бр. 41/09). Пратећи трендове производње и све веће ризике са повећањем обима међународне трговине биљем овим Законом се постиже:

- стабилнија и оперативнија организација послова у области здравља биља у односу на претходни закон;
- имплементација релеватних међународних стандарда значајних за међународни промет биља;
- могућност доношења фитосанитарних мера за спречавање уношења штетних организама;
- поузданије штампање фитосертификата и смањење могућности злоупотребе и појаве фалсификата;
- укључивање у послове и ближе дефинисање надлежности шумарског сектора и имплементација друге фазе биљног пасоша која се односи на шумско и украсно биље;
- олакшан међународни промет и уклањање баријера у спољно трговинској размени.

Република Србија је у односу на земље Европске уније друга земља у фитосанитарном смислу и то са собом повлачи, уколико не дође до усаглашавања система и имплементације одговарајућих стандарда, до забране извоза појединих профитабилних биљних врста на тржиште Европске уније.

Да би се слободно трговало са земљама чланицама светске трговинске организације (СТО), Србија мора својом регулативом и имплементацијом исте да гарантује примену препоручених стандарда Међународне конвенције о заштити биља (IPPC), чија је потписница.

Овим законом постиже се поуздано штампање фитосертификата са потребним нивоима заштите од стране надлежне институције као и имплементација релевантних међународних стандарда за фитосанитарне мере, обзиром да је надлежни орган одговоран за координацију, контакте и размену информација у складу са Међународном Конвенцијом за заштиту биља (IPPC). У том

смислу потребно је обезбедити одговарајуће капацитете, чији је оснивач држава, који ће радити под одговорношћу надлежног органа. Ефикаснији надзор и спровођење мера постиже се и укључивањем шумарског сектора и јасном поделом надлежности. Јединствен ланац команде у области здравља биља мора имати јасно законско утемељење, те је Законом јасно дефинисан поступак поверавања одређених послова.

Циљеви који ће се постићи доношењем овог закона јесу олакшан међународни промет и уклањање баријера у спољно трговинској размени.

3) Да ли су разматране друге могућности за решавање проблема

Приликом сагледавања других могућих решења, а имајући у виду тренутно стање у Републици Србији, уз коришћење позитивних искустава, оцењено је да је оптимално решење доношење овог прописа.

Наиме, како је било потребно на целовит начин регулисати област здравља биља и омогућити оперативан и ефикаснији рад субјеката који обављају послове од јавног интереса, као и створити услове за испуњавање међународних обавеза које се постављају пред Републику Србију, друге могућности решавања наведених проблема нису постојале.

Сходно томе, Законом о изменама и допунама Закона о здрављу биља су дефинисане надлежности субјеката у области здравља биља.

Наиме, само измене и допуне Закона стварају услове да се кроз свеобухватан приступ решавају наведени проблеми.

4) Зашто је доношење закона најбоље решење датог проблема

С обзиром да се овим законом уређује материја која се претежно уређује законом, није било техничке могућности за решавање проблема кроз интервенцију на нивоу подзаконских аката.

5) На кога ће и како утицати решења предложена у закону

Овај закон ће имати директан позитиван утицај на:

- правна лица која обављају послове од јавног интереса у смислу будућег развоја и дугорочнијег планирања у погледу потребног броја стручног кадра, набавке најсавременије опреме, стручног

усавршавања како би на најбољи могући начин одговорили проблемима произвођача и допринели унапређењу пољопривредне производње и пласману на тржиште;

- пољопривредне произвођаче који ће развојем прогнозно-извештајних послова добијати информације о кретању, бројности и мерама сузбијања штетних организама;

- извознике, увознике, складиштаре, прометнике биља и биљних производа који ће имплементацијом међународних стандарда моћи несметано пласирати своју робу како на домаћем тако и на међународном тржишту уз подршку националног фитосанитарног сервиса.

- Министарство пољопривреде и заштите животне средине – Управу за заштиту биља као националну контакт тачку која прикупља све извештаје овлашћених институција и на основу тога верификује и потврђује налазе и статус штетних организама значајних за међународни промет.

6) Који су трошкови које ће примена закона изазвати грађанима и привреди посебно малим и средњим предузећима

Предложена решења неће створити додатне трошкове у односу на претходни Закон о здрављу биља како грађана тако ни привреде, односно малих и средњих предузећа.

7) Да ли позитивни ефекти закона оправдавају трошкове његове примене?

Да, обзиром да без провере и гарантовања статуса штетних организама не би била могућа трговина биљем. Република Србија, као и остале земље које учествују у међународном промету, има обавезу да гарантују за здравствено стање биља и биљних производа пореклом из Републике Србије. На основу сталног и посебног надзора над биљем, биљним производима и штетним организмима, на својој територији и при промету, издавањем фитосертификата гарантује се здравствено стање пошиљке пореклом из Републике Србије у складу са међународним стандардима.

Успостављањем Програма прогнозно извештајних послова развија се мрежа подручних центара на територији РС, у оквиру постојећих пољопривредних стручних служби, које обављају организовано прикупљање биолошких, метеоролошких и других података у циљу прогнозе појаве штетних организама и извештавања о развоју и кретању њихове популације са циљем утврђивања оптималних рокова за њихово сузбијање. Утврђивањем оптималних рокова за сузбијање штетних организама смањује се број третмана, чиме се смањују и трошкови производње, као и смањење остатака пестицида у биљу, биљним производима, земљишту, води, чиме се утиче на безбедну производњу хране, као и заштиту здравља људи, животиња и заштиту животне средине.

Позитивне последице доношења овог закона огледају се у стварању сигурнијег и ефикаснијег законодавног оквира који ће омогућити повећање конкурентности произвођачима пре свега, примену међународних стандарда, што ће посредно утицати на могућност њиховог наступа на међународном тржишту.

8) Да ли закон стимулише појаву нових привредних субјеката на тржишту и тржишну конкуренцију?

Примена овог закона омогућује правно уређен наступ свих субјеката у области здравља биља.

Напомињемо да примена овог Закона неће довести до пада појединих привредних субјеката на тржишту, с обзиром на то да су законска решења такве природе да не доводе до оптерећења производње за привредне субјекте на тржишту.

Доношење закона стимулише субјекте у области заштите здравља биља да успостављају прописане стандарде а самим тим стимулише и тржишну конкуренцију.

9) Да ли су заинтересоване стране имале прилику да изнесу своје ставове о закону?

У поступак израде нацрта Закона били су укључени представници надлежних организационих јединица из области здравља биља, семена и садног материјала, шумарства, представници имаоца јавних овлашћења, као и представници удружења произвођача. Заједничким ангажовањем и учешћем наведених лица дошло се до решења предложених овим законом.

Напомињемо да је у току припреме закона о изменама и допунама закона којим се уређује здравље биља, Министарство пољопривреде и заштите животне средине спровело јавну расправу о Нацрту закона о изменама и допунама Закона о здрављу биља у периоду од 9. новембра до 30. новембра 2015. године. Јавна расправа почела је истицањем Нацрта закона о изменама и допунама Закона о здрављу биља на интернет страници Министарства пољопривреде и заштите животне средине и порталу е-управе. У периоду спровођења јавне расправе сва заинтересована лица могла су да доставе своје писане коментаре, сугестије и примедбе поштом, односно електронском поштом.

Прва јавна расправа о Нацрту закона о изменама и допунама Закона о о здрављу биља одржана је 13 новембра 2015. године у Београду, Привредна комора Србије, коментара, примедби и сугестија није било. Друга јавна расправа о Нацрту закона о изменама и допунама Закона о здрављу биља одржана је 19 новембра 2015. године у Новом Саду, Привредна комора Војводине. Није било достављених примедби и коментара на Нацрт закона о изменама и допунама Закона о здрављу биља.

10) Које ће мере током примене закона бити предузете да би се остварили циљеви доношења акта?

На основу Закона о изименама и допунама Закона о здрављу биља у року од шест месеци од дана ступања закона министар пољопривреде и заштите животне средине донеће следеће извршне прописе:

1) у складу са чланом 3. став 5.

- Правилник о критеријумима за одређивање малог произвођача, као и локалног тржишта, у зависности од одређене врсте биља, биљних производа и прописаних објеката и ризика од ширења штетних организма.

2) у складу са чланом 12. став 3.

- Правилник о условима из става 2. овог члана, начин и поступак вршења топлотног третирања и означавања произведеног, обновљеног односно репарираниог ДМП намењеног међународном промету, садржај и изглед ознаке.

3) у складу са чланом 17 став 4.

- Правилник о групама и врсте биља, време и начин вршења здравственог прегледа из ст. 1. и 3. овог члана, као и мерила за утврђивање здравственог стања усева и објеката, образац пријаве за здравствени преглед усева и објеката, образац записника о здравственом прегледу и образац уверења о здравственом стању усева и објеката.

4) у складу са чланом 21. став 4.

- Правилник о ближим условима у погледу техничке оспособљености из става 1. тачка 2) овог члана, образац захтева из става 3. овог члана и образац одобрења за уношење штетних организама из става 1. тачке 3) овог члана.

5) у складу са чланом 24. став 3.

- Правилник о садржини програма обуке за издавање биљног пасоша из става 1. овог члана, као и образац уверења о завршеној обуци за издавање биљног пасоша.

6) у складу са чланом 27. став 5.

- Правилник о садржини, образцу биљног пасоша по врстама биља, биљних производа и прописаних објеката, поступку и начину издавања биљног пасоша, посебне случајеве издавања биљног пасоша, као и садржину и начин вођења евиденције и образац евиденције.

Усвајањем овог закона ради постизања циљева закона примениће се мере, и то:

- одредиће се потребан број правних лица за обављање послова од јавног интереса наведених у закону у области здравља биља;
- уређују се послови Национална референтна лабораторија ;
- установиће се систем континуираних едукација и обука;